

KUKA KUUNTELEE KÖYHÄÄ?

MUISTIO MAAHANMUUTTAJIEN KÖYHYYS -SEMINAARISTA 4.12.2012 klo 17-19.45

Pikkuparlamentin Kansalaisinfo.

Puh.joht. Kari Lehtonen; siht. Jussi Lindevall; tilaisäntänä Tom Packalen (perus); yleisöä n. 30 henkeä.

Puheenjohtaja toivotti yleisön tervetulleeksi ja antoi avauspuheenvuoron kan.edust. Tom Packalenille.

Lyhyessä, paperista luetussa tervehdyksessään Packalen liikkui hyvin yleisellä tasolla ja kiinnitti lähinnä huomiota suureen nuorien syrjäytyneiden määrää; noin 50 000 nuorta ei ole työssä, koulussa tai kotona hoitamassa lapsia. Tässä joukossa on myös runsaasti maahanmuuttajia.

Packalenin mukaan 40% somalinuorista on ulkona yhteiskunnasta.

Packalen painotti koulutuksen ja työelämään ohjauksen tärkeyttä ja nosti yhdeksi painopistealueeksi etsivän nuorisotyön. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla estetään mielenterveys- ja päihdeongelmia sekä vähennetään itsemurhariskiä.

Loppupuolella puhetta Packalen arvosteli nykyisen sosiaaliturvajärjestelmän "rakenteita, viipaleisuutta ja sekavuutta" eikä uskonut sen palvelevan tehokkaasti. Hän epäili myös, että maahanmuuttajilla on usein liian suuret odotukset palveluista. Tarkemmin kysyttäessä hän ei kuitenkaan pystynyt täsmentämään väitteitään.

Yleisö oli varustautunut kohtaamaan kansanedustajan tukevalla kysymyspatterilla, mihin Packalen vaikutti valmistautumattomalta. Ensimmäinen kysymys koski neuvolapalveluja: miksi oleskelulupa ja työpaikka eivät takaa maksuttomia neuvolapalveluja maahanmuuttajaperheille? Packalen tunnusti, ettei tiedä aiheesta mitään. Hän ryhtyi kuitenkin pohtimaan, että olisi yksittäistapauksissa valmis kiertämään lakia mieluummin kuin muuttamaan sitä, koska muutokset lakiin "rasittavat systeemiä." Esimerkkinä hän käytti muutaman vuoden takaisia mummonkäännätykskojuja.

Ruandan pakolaisleiriltä Suomeen tullut Alfonsine nosti esiin paperittomuusongelman: suomalaisessa yhteiskunnassa mikään ei suju ilman henkilöpapereita. Tähän vastasi yleisön joukosta TEMmin Hannu-Pekka Huttunen, joka kertoi tulossa olevasta henkilökortista, mikä mahdollistaa mm. pankkipalvelut.

Keskustellaanko perussuomalaisten keskuudessa maahanmuuttajien syrjäytymisestä? Packalen: Kyllä.

Entä kun vähemmistöstä tulee enemmistö? Packalen näki ratkaisuksi hajasijoittamisen ympäri maata.

Integraation välineiksi hän lopuksi listasi myös maahanmuuttajanaisten työllistymisen ja ikääntyneiden ihmisten kielikoulutuksen.

TYÖ -JA ELINKEINOMINISTERIÖN PUHEENVUORO

TEMmin Hannu-Pekka Huttunen piti nasevan, monia ennakkoluuloja murskaavan esityksen.

Vaikka 1/4 maahanmuuttajasta on vaarassa köyhtyä ja syrjäytyä, ja 27%

leipäjonossa haastatelluista oli ulkomaalaisia, menee maahanmuuttajilla yleensä ottaen oikein

KUKA KUUNTELEE KÖYHÄÄ?

hyvin! He ovat suurimmaksi osaksi koulutettuja ja tulevat maahan kolmesta syystä: perhe ja rakastuminen, opiskelu tai työ. Tässä valossa puheet elintasopakolaisista tuntuvat liioitetuilta. Maahanmuuttajien ikäpyramidi on terve -nuoria on paljon, kun taas kantasuomalaisten ikärakenne on vanha ja sairas. Huttusen mielestä onkin selvää, että maahanmuuttajat ovat Suomelle voimavara ja suorastaan menestymisen edellytys.

Työttömyyttä ja syrjäytymistä ehkäisemään on kehitetty ALPO-projekti, jossa maahanmuuttajia perehdytetään suomalaiseen elämänmenoon ja arkeen. Maahanmuuttajat eivät esim. juuri äänestä. Se olisi kuitenkin kanava vaikuttaa, ja siksi siihen rohkaistaan. Huttunen päätti puheenvuoronsa sanomalla, että panostus maahanmuuttajan kotoutumiseen tänään tuottaa moninkertaisen hyödyn yhteiskunnalle huomenna.

ENSIMMÄINEN PANEELI (Vetäjänä Anu Ojaksela, Pasilan asukastalo)

Paneeliin oli kutsuttu neljä maahanmuuttajaa: Herve (Egyptistä, 5v Suomessa); Seynab (Somalia, 17v Suomessa); Saadia (Marokko, 20v) ja Shahla Irakista, 20v.

Vaikka jokaisen panelistin elämä ja tarina oli erityinen ja yksilöllinen, löytyi heidän Suomi-kokemuksistaan lukuisia yhtäläisyyksiä:

- Kielivaikeudet. Suomalais-Ugrilainen mongerrus tarttuu vaikeasti. Varsinkin naiset saattavat sulkeutua koteihinsa. Seynab ja Saadia oppivat kielen ominpäin ja pihalla muilta äideiltä.

- Eristäytyminen yhteiskunnasta. Liittyä edelliseen; kun ei osaa kieltä, ei tutustu esim. naapureihin.

- Työttömyys tai silpputyöt. Samaa jatkumoa; tosin, kohtalainenkaan kielitaito ei tunnu suomalaiselle työnantajalle riittävän. Myöskään ulkomaalaisilla tutkinnoilla ei merkitystä. Hervellä on ammattimurarin tutkinto, mutta 200-300 työhakemusta ovat vetäneet vesiperän. Myöskään jalkapalloilijan ura ei lähtenyt Suomessa kunnolla lentoon, vaikka Egyptissä palloilulla tuli toimeen ja ammattilaisuus oli haave.

- Perisuomalainen byrokratia. Luoviminen yhteiskunnan lupa- ja hakemusviidakossa on hankalaa syntyperäisillekin. Tässä kohtaa tuli myös kovaa kritiikkiä sekä työvoimaviranomaisia että sosiaalitoimistoja kohtaan: niistä ei apua työnhakuun eikä, esim. Saadian tapauksessa, perheväkivaltaan saa. Kaikki neljä olivatkin hankkineet lukuisat ammattinsa, tutkintonsa ja työpaikkansa omin päin, uskomattomalla sitkeydellä. Apuna ovat olleet maahanmuuttajien omat verkostot ja suomalaiset vapaaehtoisjärjestöt. Shahla oppi jopa hyödyntämään suomalaista ammattiyhdistysliikettä ja voitti juttunsa lakisääteisistä lomista työnantajaa vastaan.

- Taloudellinen ahdinko, velkaantuminen. Ei työtä, ei tietoa sosiaaliuista mutta yllätys yllätys: ei myöskään halua elää pelkän yhteiskunnan tuen varassa! Esim. Shahlalle ajatus sosiaaliuista oli erittäin vastenmielinen ja samaa totesivat monet ulkomaalaiset yleisönkin joukosta. Rahat halutaan ansaita omalla työllä. Jälleen sai hyväksikäyttömyytti kyytiä. Maahanmuuttajat ovat myös kekseliäitä itsensä työllistäjiä: Shahla pani pystyyn osuuskuntapäiväkodin monikulttuurisille lapsille. Herve varoitti rahoittamista elämää pikavipeillä, ne johtavat lopulta ulosottoihin.

- Penseät asenteet. Rasismi-sanaa käytti vain Herve kerran, ja silloinkin sovittelevasti: rasismia on kaikkialla, ja Suomessa kuitenkin ainakin hänellä on hyvä olla. Kokemukset kuitenkin paljastivat, ettei arki aina ole ulkomaalaiselle reilu. Herve kertoi ulossulkemisesta, takanapäin panettelusta, aiheettomista ilmiannoista ja työsuhteiden katkomisista. Muilla panelisteilla samankaltaisia kokemuksia. Ulkomaalainen on hyvin herkästi työpaikan silmätikku ja syntipukki.

KUKA KUUNTELEE KÖYHÄÄ?

Toisaalta kaikki olivat integroituneet suomalaiseen elämänmenoon ja solmineet kestäviä ihmissuhteita, oppineet hyvän kielitaidon, perustaneet perheen ja muuttuneet tukea tarvitsevista tukijoiksi juuri kuten Huttunen aikaisemmin sanoi.

Ensimmäisen paneelin loppuun ei aikataulusyistä juuri yleiskeskustelua mahtunut. Tunnelma salissa oli tiheä ja ajatuksia herättävä. Esim. Shahlan tie Suomeen ei vaikuttanut varsinaiselta turvapaikkashoppailulta: Irakista sotaa pakoon Iraniin, hetkeksi takaisin, sitten Turkkiin, Venäjälle, Liettuaan ja Viroon, missä vankilaan. Vankilasta pelasti Punainen Risti, mutta Suomeen toi salakuljettaja pienellä kalastusaluksella. Nyt on turvapaikka ja rauhallisempi vaihe elämässä...

TOINEN PANEELI (Vetäjänä Veikko Väisänen, Pasilan Asukastalo)

Keskustelemassa asukasneuvoja Maarit Lehtinen; Irma Heikkilä (Luetaan yhdessä -hanke) ja Pia Metsähuone Mannerheimin Lastensuojeluliitosta.

Kaikki kolme naista tekevät päivittäin työtä maahanmuuttajien parissa, järjestävät kummi- ja ystävätoimintaa, tutustuttavat ihmisiä toisiinsa, ratkovat asukasriitoja ja valistavat myös maahanmuuttajia muuttamaan omia ennakkoluulojaan suomalaisista (kaikki suomalaiset eivät ole juoppoja.)

Kaiken työn tavoitteena on tehdä maahanmuuttajista toimijoita, ei pelkkiä toiminnan kohteita. Yhtenä erityisryhmänä oli esillä maahan saapuvat teinit, joita suomalainen peruskoulu ei oikein ole valmis ottamaan "sisälle systeemiin." 300-350 uutta tulijaa, lähinnä poikaa, tarvitsee paljon tukea ja ohjausta suorittaakseen jonkinlaisen koulun. Ryhmiin kaivataan lisää tyttöjä, joita ei nyt tavoiteta.

Toisena työsarkana mainittiin luku- ja kirjoitustaidottomat naiset. Miten opettaa vierasta kieltä ihmiselle, jolla ei ole oma äidinkieliäkään kirjoitustasolla hallussa. Luetaan yhdessä -hankkeessa työtä tehdään ryhmissä, joihin on kova tunku. Haku on kaksi kertaa vuodessa. Ryhmiin kaivataan lisää miehiä.

Illan lopussa palattiin vielä keskustelemaan Suomesta ja suomalaisista, eikä rasismiakaan aivan haudattu. Jotain outoa on siinä, että vaikka maahan muuttaa taitavia, älykkäitä ja ahkeria ihmisiä, heille ei tarjota töitä, heitä ei kutsuta kylään, eikä heidän tapojaan ja kulttuuriaan haluta ymmärtää tai edes sietää. Jäi tunne, että heitteille ei jätetä, mutta lähellekään ei päästetä. Jos "mamu" haluaa tänne tulla, tulkoon, mutta pärjätköön omin avuin. Ja kuten illan läsnäolijat osoittivat, kyllä he pärjäävätkin. He suorastaan tunkeutuvat työelämään, alkuun vaikka ilman palkkaa, he haluavat "lunastaa olemassaolonsa" eikä kenelläkään alunperin ole ollut aikomusta norkoilla pitkään tukien varassa. He perustavat perheitä, saavat lapsia, perustavat firmoja, työllistävät omia maanmiehiä ja -naisia, sekä ison joukon suomalaisia. Mutta miten suomalaiset vastaavat: kutsuvat Suomessa syntyneitä lapsia TOISEN POLVEN maahanmuuttajiksi. Illan viimeiseksi toteamukseksi jäikin oppi Yhdysvalloista, kansojen sulatusuunista: kolmannen tai neljännen polven jälkeen on aito Jenkki. Voisiko Suomessa selvitä parilla polvella?

Kirjasi ja kommentoi Jussi Lindevall